

Vlaams
Parlement

vergadering **C12**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 8 oktober 2020

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de mogelijke prijsverhoging van de dienstencheques – 3338 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de dienstencheques – 3423 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het uitblijven van middelen voor de dienstenchequesector – 78 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Yves Buysse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de noodkreet van de dienstenchequesector – 93 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de oproep van de minister om tegen eind 2020 tien concrete acties uit te stippelen om arbeidsongeschikten te activeren – 3486 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het activeren van langdurig zieken – 66 (2020-2021)	12
VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het VIONA-onderzoek naar de impact van het doelgroepenbeleid op de uitstroom naar werk – 55 (2020-2021)	17
VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de werkzaamheidsgraad bij kortgeschoolden – 59 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de activiteitsgraad van kortgeschoolden – 74 (2020-2021)	22
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de zoekfuncties voor jobs via Google – 65 (2020-2021)	25

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het rapport van het Rekenhof over het Odysseusprogramma – 80 (2020-2021)

26

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de mogelijke prijsverhoging van de dienstencheques
– 3338 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de dienstencheques
– 3423 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het uitblijven van middelen voor de dienstenchequesector
– 78 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Yves Buysse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de noodkreet van de dienstenchequesector
– 93 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik kan mijn vraag eigenlijk heel kort samenvatten. We hebben het al heel vaak gehad over de dienstenchequesector. Er zijn al een aantal studies en documenten gepasseerd. We hebben de hoorzitting gehad over het rapport van IDEA Consult. We hebben de spending review gehad, die door Federgon zelf en door de minister een beetje wordt gecontesteerd omdat die nog op basis van oude cijfers zou zijn gemaakt. We hebben ook een heel interessante studiedag gehad bij Nico Daenens, waarop ik zelf niet aanwezig was maar wel onze fractiemedewerker en, als ik het goed heb begrepen, ook Tom Ongena. Ik heb nadien ook nog de presentatie van de heer Daenens gekregen. En tot slot was er het harde werk van mevrouw Gennez, dat heeft geleid tot een resolutie in het Vlaams Parlement over de sector van de dienstencheques.

Het verhaal is nog altijd 'alive and kicking'. Op 8 september 2020 had Nico Daenens voorgesteld om de dienstencheques iets duurder te maken. Er gaan heel wat voorstellen de wereld rond, en eigenlijk stel ik deze vraag gewoon – en ik vermoed ook de andere collega's – om bij de minister te polsen hoever het staat op het niveau van het beleid rond de aanpak van de rentabiliteit van de dienstenchequesector.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik dank de heer Ronse voor zijn voortreffelijke inleiding. Ik zal daar niet heel veel meer aan toevoegen. Het probleem is geschetst: de rentabiliteit van die dienstenchequeondernemingen. Ik zal wel een beetje focussen op een onderdeel daarvan, namelijk de indexering van de tegemoetkoming van de overheid aan de dienstenchequeondernemingen. Zoals we allemaal weten, is die nu afgetopt en is er een sterke vraag vanuit de sector om naar 100 procent indexering te gaan. Dat is op basis van – de heer Ronse heeft er al naar verwezen – verschillende studies, onder andere van het Departement Werk en Sociale Economie (DWSE) en van de sector zelf, waaruit blijkt dat er echt wel een

probleem is. Door het feit dat er geen 100 procent indexering is, staat het water veel van die ondernemingen aan de lippen.

Er is gezegd dat er een update zou komen van de studie van DWSE die liep tot 2018. Is die al gebeurd in 2019 en zijn daar resultaten van? Als die studie er is, kan die dan ter beschikking worden gesteld?

Is men effectief nagegaan of die gedeeltelijke indexering een bedreiging kan vormen voor de levensvatbaarheid van de sector? Wat zijn de conclusies?

En dan heel concreet de politieke vraag: minister, zult u de inruilwaarde van die dienstencheques systematisch en volledig indexeren om ervoor te zorgen dat het water niet voorbij de lippen gaat van heel veel dienstenchequeondernemingen?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Ik verwijs naar de resolutie die we voor het reces hebben aangenomen, waarvoor nogmaals dank aan de collega's voor de constructieve samenwerking. In de resolutie hadden we heel duidelijk aangestipt dat het de bedoeling was om op drie sporen te werken en zo de dienstencheque-sector te versterken: de lonen en arbeidsvoorwaarden voor de medewerkers, de werkbaarheid van het toch wel zware werk en de solvabiliteit van de dienstenchequebedrijven zelf. In de resolutie staat heel letterlijk dat we aan de regering vragen of de gedeeltelijke indexering van de toelage voor dienstencheques op termijn een bedreiging is voor de levensvatbaarheid van de sector – de regering zegt natuurlijk van wel – en om, indien dat het geval is, tijdens de budgetbesprekingen na te gaan of en hoe de inruilwaarde van de dienstencheques systematisch en volledig geïndexeerd kan worden.

Wanneer wij de begrotingstabellen van september bekijken, zien we dat er niet in extra middelen voorzien is voor een volledige indexering van de inruilwaarde van de dienstencheques. Daarom vragen we ons af, minister, of u concludeerde dat een gedeeltelijke indexering van de toelage voor dienstencheques op termijn geen bedreiging is voor de levensvatbaarheid van de sector. Hoe kwam u dan tot deze conclusie?

We denken nog steeds dat het nodig is om wel in die indexering te voorzien, ook om de medewerkers correct te kunnen verlonen, sociale akkoorden te kunnen honoreren en de bonafide bedrijven daarvoor uiteraard te belonen.

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Het is inderdaad niet de eerste keer dat het dossier van de dienstencheques op de agenda van deze commissie staat. Er werd reeds gewezen op de hoorzitting met de voorzitters van de verschillende actoren naar aanleiding van de studies over de rentabiliteit van de dienstenchequesector. Dat op zich was al zeer verhelderend, en het leidde onder andere tot de reeds geciteerde resolutie van begin juli.

Op 18 september – en dat heeft collega Ronse ook al aangehaald – vond op initiatief van Group Daenens een studiedag plaats over de toekomst van de dienstenchequesector, waar ik samen met collega Ongena op aanwezig was. Het beeld dat daar door verschillende experts werd geschetst, was in mijn ogen nog alarmerender dan wat we al wisten. Ik onthoud van die studiedag veel interessante zaken, maar ik wil er twee vermelden.

Er werd ten eerste aangetoond dat in de spending review over de rentabiliteit van de Vlaamse Regering ernstige fouten zaten in de berekeningswijze van de personeelskost, en laat dat nu net de allergrootste uitgavepost zijn. Dat is pijnlijk,

omdat ook bleek dat uw departement, minister, nog enig voorbehoud zou hebben gemaakt, maar dat die tabel toch wereldkundig is gemaakt. Ik hoop dat er voor de volgende, aangekondigde spending reviews een andere aanpak gevolgd zal worden.

Het tweede dat ik wilde aanstippen, is de analyse die daar gebracht werd door een bedrijfsrevisor. Op een nuchtere en zelfs ontnuchterende manier werd daar zonder veel toeters en bellen, maar wel op basis van de concrete analyse van de balansen van een aantal dienstenchequebedrijven, aangetoond dat de hele sector bij ongewijzigd beleid qua overheidsfinanciering op korte termijn in nog slechtere papieren zou komen. Het gaat hier niet over de bedrijven die zich nu al in moeilijk vaarwater bevinden, maar ook over de bedrijven die nu wel nog kunnen standhouden. De eenvoudige reden is dat de geschatte kosten de inkomsten binnen een paar jaar, twee jaar, zullen overstijgen. Men hoeft echt geen econoom te zijn om zich de desastreuze gevolgen voor te stellen, zowel voor de bedrijven zelf als de vele huishoudhulpen en andere werknemers in de sector.

Naar schatting zijn er honderdduizend Vlamingen die via het systeem van de dienstencheques een reguliere broodwinning hebben verworven. We mogen ook de vele klanten die dankzij het systeem ten dele ontzorgd worden in hun huishoudelijke taken, niet vergeten. Daarom rekent de sector op de Vlaamse Regering om dringend de broodnodige maatregelen te nemen. Het siert de sector trouwens dat hij niet alleen klaagt, maar ook meedenkt aan oplossingen om de leefbaarheid van de sector en de duurzaamheid van de jobs structureel te garanderen.

Minister, aangezien er in de Septemberverklaring geen concrete engagementen werden aangekondigd: bent u zich bewust van de wel zeer penibele situatie waarin de sector verkeert? Welke maatregelen kunt u namens de Vlaamse Regering in het vooruitzicht stellen?

Op 8 juli werd de befaamde resolutie goedgekeurd, waarin toch wel heel veel huiswerk stond voor de Vlaamse Regering. Bent u sindsdien nog in overleg geweest met de sector om alles verder uit te klaren? Indien niet, wanneer mogen we dat overleg verwachten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Beste collega's, ik hoor vandaag heel wat bezorgde en terechte vragen over de situatie in de dienstenchequesector. Misschien eerst een technische rechtzetting: de begrotingsdocumenten zijn nog niet ingediend in het parlement, dus vandaag kunnen we nog niet zeggen welke bedragen erin staan.

Een tweede voorafgaande opmerking: ik heb de komende dagen met ingang van vandaag gesprekken met de diverse spelers in de dienstenchequesector om na te gaan op welke manier we de ondersteuning, die echt wel broodnodig is, kunnen versterken. Ik ben dan ook net als jullie allemaal vragende partij voor een versterking.

Collega Gennez heeft duidelijk aangegeven dat de versterking drie luiken bevat. Ik zal er een van behandelen omdat de vragen vooral daarover gaan. Je hebt ten eerste de loon- en arbeidsvoorwaarden die in de sector moeten worden onderhandeld. Je hebt ten tweede werkbaar werk, waaraan ook de overheid een bijdrage moet leveren. Ik verwijs naar de projectoproepen die we hebben gedaan rond de werkbaarheid van het werk, die met de sector zijn doorgesproken. Ten derde heb je dan de financiering.

Inzake de kostprijs van de dienstencheques komen we jaarlijks een pak boven 1 miljard euro uit. In coronatijden hebben we in totaal al 65 miljoen euro extra uitbetaald aan de dienstenchequebedrijven om het voor hen mogelijk te maken

hun personeel in veilige omstandigheden te laten werken. Dat is niet onbelangrijk om aan te tonen dat we ook in coronatijden rekening houden met de moeilijkheden die er zijn.

De sector is niet gesloten, hij is op een bepaald moment heropgestart. Onze ondersteuning heeft tot gevolg dat op dit ogenblik een heel hoog percentage van de medewerkers in de sector opnieuw aan de slag is. Ik hoop daar blijvend waakzaam over te kunnen zijn, want de cijfers evolueren in de slechte richting, maar ondertussen is het veiligheidsgerief overal in gebruik. Mochten er klachten zijn dat bepaalde medewerkers het veiligheidsmateriaal niet zouden krijgen, gelieve ons dan te verwittigen. We laten daar zeker onze controleurs op los.

Ik sta achter het idee dat de beste manier om te werken is om iets te doen aan de inruilwaarde, de indexatie van de inruilwaarde die nu niet volledig is. We hebben een aantal documenten om dat te staven. De spending review was een uitzondering. Er kwam ook wat kritiek op. Voor mij is het simpel: het moment waarop je een spending review doet, is heel belangrijk in de conclusies. Bij de dienstencheques is de spending review gebeurd voor de loonindexering. Als je dat ervoor doet of erna: dat heeft natuurlijk een enorme impact op de loonkost. Dat is evident.

Als we straks de spending reviews uitrollen, moeten we heel goed het momentum kiezen waarop we dat doen om zo een volledig plaatje te krijgen. De bezorgdheid waar collega Buysse naar verwijst, heeft daarmee te maken. Je moet het momentum echt goed kiezen, want het geeft een totaal ander beeld als de lonen zijn gestegen dan als ze niet zijn gestegen.

Doordat ik nu gesprekken voer, kan ik nog geen concrete details geven over hoe we het nu zullen aanpakken. Sowieso trek ik hier in de begroting van volgend jaar extra middelen voor uit. Dat staat vast. Maar ik wil nu toch met de sector overleggen over hoe we die op de beste manier inzetten.

Een van de collega's heeft verwezen naar wat de heer Daenens zei over wat er allemaal mogelijk was. Er zijn om inkomsten te krijgen veel zaken mogelijk, inzake de prijs van de dienstencheques, de aftrekbaarheid van de dienstencheques, de prijs die gedifferentieerd wordt afhankelijk van het aantal cheques dat iemand nodig heeft ... Er kan dus op veel plaatsen ingegrepen worden. De Vlaamse Regering heeft beslist om daar in 2021 niet op in te grijpen. Mensen hebben het nu ook moeilijk. Corona heeft er bij veel gezinnen zwaar in gehakt. De keuze van het regeerakkoord op dat vlak werd bevestigd: de aftrekbaarheid gaat naar beneden. We zullen echter niet op een andere wijze ingrijpen.

Collega's, over de finale keuze en het plan van aanpak hoop ik met de sector tot een overeenstemming te komen. Dat er extra middelen nodig zijn, daarover ben ik het met jullie eens. Hopelijk gunnen jullie me nog enkele weken om daar finaal helderheid over te verschaffen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, ik ben blij dat u zegt niet te zullen overgaan tot een prijsverhoging van de cheques zelf. Ik denk dat dat een belangrijk element is om de combinatie werk/gezin in evenwicht te houden. Dat is nu zeker meer dan ooit van belang.

Ik ben ook blij, minister, dat u zegt de komende weken naar een oplossing te zullen zoeken.

Onze fractie antwoordt alleszins positief op de vraag of we de minister de tijd gunnen om een oplossing te vinden. Minister, wij gunnen u de tijd.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Ik denk dat we inderdaad nooit mogen vergeten dat Vlaanderen al heel veel geld geeft. Ik denk dat Vlaanderen bijna 1,4 miljard euro uitgeeft aan het systeem van de dienstencheques, op een begroting van ongeveer 40 miljard euro. Dat zegt dus al heel veel. Daarom vind ik het een goede zaak, minister, dat u in extra middelen zult voorzien om de meest acute problemen in de sector aan te pakken.

We weten allemaal – u hebt er ook naar verwezen – dat er natuurlijk een structureel probleem is. We weten dat we met wat extra middelen misschien de acute nood kunnen opvangen, maar het is ook heel duidelijk gebleken dat er een langetermijnperspectief moet komen voor de sector. Collega Buysse was ook aanwezig op die studiedag, waar de conclusie was dat die indexering van 100 procent het minimum minimorum was: dat was voldoende om te vermijden dat men volgend jaar en het jaar nadien in de problemen zou geraken, maar niet voldoende om toekomstige loonakkoorden te financieren. Dan hebben we het natuurlijk over de omstandigheden waarin de meer dan honderdduizend poetshulpen en andere mensen in het systeem moeten werken. Als we de bedrijven extra marge willen geven om loonakkoorden te kunnen subsidiëren, zal er echt wel meer nodig zijn.

Dan kom je natuurlijk tot de fundamentele discussie. U zegt: het is goed dat we dit jaar nog even afwachten maar de komende weken zullen we toch wel echt knopen moeten doorhakken. Op die studiedag was er een grote consensus: de problemen zijn heel groot. Er bestond ook consensus over het feit dat de factuur doorgeschoven moet worden naar de gebruikers. Dat was de oplossing.

Minister, u verwees al naar de aftrekbaarheid en het eventueel inkomensafhankelijk maken van de prijs. De grote conclusie was: we gaan de gebruiker meer geld vragen om het systeem overeind te houden. Het zou spijtig zijn mocht dat ook de conclusie zijn in het langetermijnperspectief dat wordt uitgetekend.

Ik denk dat er echt wel andere sporen zijn. Vanuit de sector bleek dat de taxshift die de voorbije jaren doorgevoerd werd, ook wel wat zuurstof heeft gegeven. Ik kijk ook naar de doelgroepkortingen, die eraan zitten te komen. Dat is een andere discussie. Misschien is dat een mogelijkheid om wat meer ruimte te geven. Ik kijk ook naar de administratieve kosten. In de resolutie wordt ook gewezen op het in vraag stellen van het chequesysteem op zich, omdat het een hele administratieve kost met zich meebrengt. Is daar geen winst te vinden, door het systeem goedkoper te maken in zijn werking? Dat kan misschien ook helpen.

Dan was er nog iets dat werdesignaleerd. Er zijn natuurlijk diverse maatregelen van de Vlaamse overheid, zoals de individuele beroepsopleiding (IBO) en dergelijke meer, waarvoor zij niet in aanmerking komen. Misschien moet men eens bekijken of die en andere maatregelen gericht op bepaalde werkgevers ook voor de sector kunnen worden opgesteld. Het zijn maar pistes die ik aangeef in het belangrijke debat dat moet worden gevoerd en waarmee we de mensen in de sector echt een langetermijnperspectief kunnen geven. Dit doorbreekt echter een beetje de steriele discussie over de vraag of men de gebruiker meer laat betalen of de overheid er gewoon meer belastinggeld aan moet geven. Ik doe een oproep om in dat debat wat verder te gaan dan dat, en dus niet zo snel te zeggen dat men de gebruiker meer zal laten betalen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Minister, ik heb een aantal opmerkingen over de 65 miljoen euro corona-investeringen. U zegt ook de inspectie te sturen om te checken of de bedrijven dat goed investeren. Misschien is het goed om daar op een bepaald moment ook wat extra feedback over te geven.

Het tweede element is dat van de cijfers uit de spending review. De sector geeft aan dat de loonkosten in de berekeningen eigenlijk zwaarder zijn dan die spending review aangeeft, omdat de RSZ-bijdragen hoger zijn, evenals de eindejaarspremies. De sector geeft ook aan dat de kosten voor opleidingen en verplaatsingsvergoedingen hoger liggen dan in de review wordt aangegeven, net als het gemiddelde brutoloon, onder andere door de anciënniteit en dergelijke. Wat wij belangrijk vinden, is dat er inderdaad een volledige indexering komt. Wij hebben ons daartoe ook in de resolutie geëngageerd, en we denken dat het dan ook maar rechtvaardig zou zijn dat ook wat de andere poten betreft, dus werkbaar werk en de loon- en arbeidsvoorwaarden voor de medewerkers, de bonafide ondernemingen zouden worden onderscheiden van de veeleer negligente spelers. Ook dat indexeringsmechanisme kan daar dus aan worden gekoppeld. Ik denk aan omkadering van personeel, aan opleiding en vorming van de medewerkers en bijvoorbeeld ook aan opvolging door de arbeidsgeneesheer om werkbaar werk te versterken. Zo conditioneert men die volledige indexering om een impact te hebben op de loon- en arbeidsvoorwaarden en op werkbaar werk. We denken dat dat mogelijk moet en kan zijn.

Wat de betaalbaarheid van het hele stelsel betreft: uiteraard staan wij er ook voor open om te bekijken, zoals collega Ongena zegt, of bepaalde doelgroepkortingen en loonkosteninvesteringen ook op deze sector kunnen worden geënt. Collega Ongena, dat is natuurlijk ook belastinggeld. Wij vinden dat een ingreep in het prijsmechanisme op dit moment niet aan de orde is. Ik ben het daarover eens met de minister. We hebben de fiscale aftrek al verlaagd. Natuurlijk vinden we het wel belangrijk dat mensen met een bescheiden inkomen in elk geval ook in de toekomst nog kunnen gebruikmaken van de dienstencheques. Dat er een inkomensafhankelijkheid zou worden geïntroduceerd in het stelsel, kan wel rechtvaardig zijn.

We hopen dat we snel licht aan het einde van de tunnel zien.

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Minister, echt heel veel nieuws krijgen we vandaag niet, maar ik begrijp dat men moet wachten op een aantal gesprekken intern. Ik ben echter wel blij, natuurlijk, dat het overleg met de sector nakende is. Hopelijk kunt u nog beter nieuws melden wat dat betreft. Zoals een van de collega's al heeft gezegd, de volledige indexering van die inruilwaarde zal dus niet volstaan. De tabel die u ongetwijfeld kent van die studiedag, toont duidelijk aan welke de diverse ingrepen zijn die nodig zijn om uit de kosten te geraken. Het is dus heel belangrijk dat dat niet uit het oog wordt verloren.

Wat de status quo inzake de aftrekbaarheid betreft: daar ben ik blij mee. Ik ben vooral blij dat die bevoegdheid bij u zit, en niet bij de nieuwe federale minister van Sociale Zaken, Frank Vandenbroucke, de geestelijke vader van het hele systeem, want op die studiedag suggereerde hij om de fiscale aftrek in de toekomst volledig weg te laten.

Het is vandaag niet echt gezegd, denk ik, maar het lijkt me belangrijk erop te wijzen, wat de vraag om extra middelen betreft, dat dat niet gaat over centen die zomaar ergens in een put worden gegooit. In deze commissie hebben we immers de studie kunnen bespreken waaruit blijkt dat een groot percentage van de door de overheid geïnvesteerde middelen echt een terugverdieneffect heeft. Dat is niet altijd een terugverdieneffect voor de portemonnee van de Vlaamse overheid, maar het is toch een belangrijk element in deze discussie.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Gennez, wat de controle op de veiligheidsmiddelen betreft, heeft de inspectie een sjabloon naar de bedrijven gestuurd met

de vraag op welke manier de bijkomende middelen aangewend zijn. Sowieso zullen we over die analyse terugkoppelen als u dat wilt, maar ik heb die nu nog niet. Men is daar nog volop mee bezig.

Mijnheer Ongena, ik vind uw insteek heel interessant. Wat mevrouw Gennez zei, is natuurlijk juist. We kunnen beslissen niet aan het prijsmechanisme te raken omdat we de factuur niet naar de mensen willen doorsturen, maar de factuur zit globaal al bij de mensen omdat het gaat om belastinggeld van Vlaanderen dat daarvoor wordt gebruikt. De vraag is welke bijdrage men vraagt van de gebruiker.

De regering heeft aan het begin van de legislatuur al ingegrepen, en nu is er eensgezindheid dat we momenteel niet aan die prijzen moeten morrelen, want voor veel gezinnen is dit de manier om met twee te kunnen gaan werken. De medewerkers in de sector doen ook gouden werk bij de mensen thuis. We kunnen wel nog alternatieve pistes bekijken. Voor mij hangt de indexering ook samen met opleiding, mevrouw Gennez, zoals men dat ook in Brussel doet. Dus in plaats van extra financieringsbronnen te zoeken, moeten we ook eens kijken of er geen andere manieren zijn waarop de sector op lange termijn gezond kan blijven. En dat is het traject dat ik met hen wil lopen.

Mijnheer Buysse, ik heb wel gezegd dat ik ook vind dat er recurrent extra middelen nodig zijn. Zelfs als men een indexering wil doorvoeren, heeft men extra geld nodig om tot 100 procent te gaan. Dat gesprek wil ik de volgende weken voeren om dan tot een gedragen pact te komen met de sector zodat het ook in de toekomst een sterke sector kan blijven.

Ik heb zeker ook de intentie om met andere regio's daarover te praten. Het systeem bestaat immers ook in Wallonië en in Brussel, maar het is wel het meest boomend in Vlaanderen. Ik hoop de komende weken met de sector een goed en intens traject te kunnen lopen.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, het is heel goed dat u extra middelen zult uittrekken. Als ik u goed begrijp, zult u die middelen gebruiken om iets te doen aan die indexering, waarmee u tegemoetkomt aan de vraag van de sector om deze op korte termijn wat zuurstof te geven. Maar we weten natuurlijk dat het debat op lange termijn moet worden gevoerd. Ik ben dan ook blij van u te horen dat u nog veel andere zaken wilt bekijken naast de prijs voor de gebruiker, waar we nu even niet aan raken.

Mevrouw Gennez, u zegt ook dat u niet aan de prijs wilt raken, maar als u dan begint over het inkomensafhankelijk maken van die prijzen, dan raakt u wel aan die prijzen en zullen sommige mensen wel meer moeten betalen. Dat debat moeten we misschien op een andere keer voeren, maar ik denk dat het toch een fundamenteel debat zal worden over wie wat zal moeten betalen. Maar het is alvast een goed signaal dat de sector op korte termijn meer zuurstof krijgt.

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Minister, u moet deze vraag niet positief beantwoorden voor ons, voor de mensen die hier vandaag aanwezig zijn. Het gaat in eerste instantie over de meer dan honderdduizend Vlamingen die intussen een reguliere job hebben gevonden in deze sector. Dat zijn meestal – niet altijd – ongeschoolde of – zoals u het altijd zegt – kortgeschoolde mensen die heel weinig alternatieven hebben op de arbeidsmarkt. Dat is toch een doelgroep die u na aan het hart ligt. Vergeet dat ook niet tijdens de gesprekken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de oproep van de minister om tegen eind 2020 tien concrete acties uit te stippelen om arbeidsongeschikten te activeren

– 3486 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het activeren van langdurig zieken

– 66 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, u hebt een oproep gedaan om tien concrete acties uit te stippelen die ervoor moeten zorgen dat vooral langdurig zieken opnieuw aan de slag kunnen. Dat is een heel belangrijke doelgroep. Het is de eerste doelgroep die we voor ogen hebben wanneer we onze ambitie willen waarmaken om mensen die vandaag niet of anders actief zijn, opnieuw aan het werk te krijgen. Het is dan ook een goede zaak dat daar stappen in worden gezet.

Ik lees ook dat u daarvoor in overleg wilt gaan met het federale niveau. Dat zal ook absoluut noodzakelijk zijn omdat het een zware koppeling heeft met het RIZIV. Het zou dan ook goed zijn dat VDAB sneller wordt betrokken bij de beoordeling van die dossiers waardoor die mensen sneller kunnen worden geholpen om, ondanks hun ziekte, eventueel deeltijds opnieuw aan de slag te gaan.

Minister, hoe moeten we die oproepen precies zien? Zal daar een concreet engagement uit komen? Welke experts en belangenorganisaties zullen precies betrokken worden bij de uitwerking van deze voorstellen? Wie coördineert dit initiatief? Zal het federale niveau effectief betrokken worden bij deze oefening?

Welke concrete ambitie hebt u? Zult u naar het parlement komen met beleidsinitiatieven die arbeidsongeschikten kunnen activeren? Hebt u concrete ambities met het plan inzake het aantal te activeren arbeidsongeschikten op jaarbasis?

Vandaag bestaat er al een overeenkomst tussen VDAB en het RIZIV om arbeidsongeschikten te activeren. Hoe evalueert u het gerealiseerde aantal activeringen de afgelopen vijf jaar? Welke probleempunten ziet u daarin? Wat zijn de belangrijkste desiderata vanuit VDAB om de regelgeving van de activering van arbeidsongeschikten bij te sturen?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Voorzitter, we hebben het al een aantal keren over deze thematiek gehad. Het activeren en versterken van mensen in langdurige ziekte is de belangrijkste opdracht van deze legislatuur wanneer het over werk gaat. Wanneer we het aantal inactieven bekijken, dan zijn zij op zijn minst inzake kwantiteit de grootste groep. Wat ons dan weer oplucht, is dat uit bevestigingen bij die mensen blijkt dat de wil aanwezig is om opnieuw te gaan werken.

De aanleiding voor deze vraag is eigenlijk dubbel. Eind september zagen we dat het aantal mensen in langdurige ziekte is toegenomen. Zo blijkt uit een Securex-onderzoek dat er 32 langdurig zieken zijn per 1000 werknemers, dat is gigantisch veel. In totaal, op Belgisch niveau, zijn er 452.000 langdurig zieken, dat is eigenlijk

bijna de volledige stad Antwerpen. Ik denk dat daar ongeveer een half miljoen mensen wonen.

Daarnaast zei u, minister, en dat gaf ons wel hoop, dat u dit jaar tien concrete acties wilt uitstippelen die ervoor moeten zorgen dat langdurig zieken opnieuw aan de slag kunnen gaan.

We hebben hier ook wel heel wat aandacht voor in ons Vlaams regeerakkoord en we zijn het er unaniem over eens dat dit de knop is waarop we moeten duwen om de werkzaamheidsgraad richting 80 procent te krijgen.

Minister, welke initiatieven zult u nemen om VDAB nog vroeger te betrekken bij de werkhervattingstrajecten?

Kunt u een stand van zaken geven over de oplevering en resultaten van het bestelde VIONA-onderzoek (Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwerk Arbeidsmarktrapportering)? Tijdens de commissievergadering van 16 juli 2020 gaf u aan dat dit eind september zou worden gepubliceerd. Wat zijn de belangrijkste conclusies van dit onderzoek? Op welke manier kan de aanpak uit het buitenland, zeker die aanpak in Nederland, dat zeer sterk is in het activeren van langdurig zieken, inspirerend zijn voor Vlaanderen?

Welke drempels detecteert u zelf inzake die moeizame werkhervatting? Op welke manier kunnen we via onze eigen Vlaamse bevoegdheden mensen die langdurig ziek zijn, blijven stimuleren en verleiden om het werk te hervatten?

Welke belangenorganisaties en experts zult u betrekken om tot de voorgestelde tien punten te komen?

Om dit te realiseren is een goede afstemming noodzakelijk tussen de federale en de Vlaamse overheid. Intussen is de federale minister van Werk bekend: een PS'er en regionalist. De hefbomen die zij in handen hebben om ons verhaal te doen slagen, zijn toch niet min. Hebt u daar al over nagedacht?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, bedankt voor de interesse. Ik heb ergens het gevoel dat ik hier vorige week ook over gesproken heb in de digitale commissie, maar ik zou niet meer weten met betrekking tot welke vraag. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Inderdaad, in het kader van het relancedebat. Dan is het aan bod gekomen.

Ik bespreek misschien eerst de stand van zaken omtrent het VIONA-onderzoek. Dit rapport werd uitgevoerd door het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving (HIVA). Het rapport is op mijn kabinet voorgesteld en ik denk dat het heel binnenkort vrijgegeven zal worden. Dan kunnen we het hier ook bespreken. Nu moet ik geen voorafnames doen.

Een van de belangrijkste opdrachten die we momenteel hebben, is het wegnemen van de onzekerheid en de perceptie rond het tewerkstellen van mensen met een arbeidshandicap of langdurig zieken. Daarover moeten we de mensen zeer goed informeren, omdat – en dat heb ik vorige week ook gezegd – ik bij elke communicatie hierrond van een aantal mensen direct de reactie krijg dat langdurig zieken toch geen prioriteit zijn, terwijl ik me daar net achter gezet heb omdat een aantal langdurig zieken aangeven dat ze graag weer aan de slag zouden willen gaan, in hun tempo. Het gaat dus over kansen creëren, niet over verplichtingen opleggen. En er zijn nog wel een aantal knelpunten.

Op 1 oktober 2020 heeft de Vlaamse Regering de Vlaamse ondersteuningspremie (VOP) aangepast om de procedure te vereenvoudigen en personen met een arbeidshandicap meer kansen te geven. Op termijn wil ik er met de invoering van het decreet Individueel Maatwerk voor zorgen dat werkzoekenden met een arbeidshandicap nog vlotter in de reguliere economie aan de slag kunnen dankzij een loon- en/of begeleidingspremie.

Wat zijn de grote zorgen? Vorige week heb ik jullie uitleg gegeven omtrent mijn rondetafelgesprek, waar vierhonderd mensen aan hebben deelgenomen. Er zullen tien concrete acties geformuleerd worden en we willen eigenlijk het hele eco-systeem rond re-integratie gaan betrekken: ziekenfondsen, adviserend artsen, arbeidsartsen, paramedici, preventieadviseurs, de doelgroep zelf enzovoort. Maar ook de federale overheid is een relevante actor, omdat er natuurlijk een link is met de uitkeringen. De bedoeling is ook om dat in een VESOC-akkoord (Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité) in te bedden en het zo duurzaam te gaan verankeren. Ook communicatie – ik zei het al – zal belangrijk zijn.

Wat cijfers betreft, heb ik – denk ik – vorige week de vijfduizend trajecten genoemd. Dat mag meer zijn, maar vijfduizend goede trajecten kunnen een goede hefboom vormen om andere trajecten aan te trekken. We hebben al wat cijfermateriaal. Collega Bothuyne, onze voorzitter, heeft daar een aantal schriftelijke vragen over gesteld. De cijfers tonen aan dat er meer mensen werden aangemeld via de ziekenfondsen en dat ook de uitstroom naar werk verbeterde. Dat op zich is al positief. Internationaal wordt geschat dat 10 procent van de langdurig zieken aan de slag zou moeten kunnen. Op dit ogenblik halen we dat nog niet, maar zodra we de sleutel gevonden hebben, kan het natuurlijk wel snel gaan.

Wat zijn de probleempunten? Werkhervatting voor personen met een ziekte- of invaliditeitsuitkering is geregeld in twee verschillende koninklijke besluiten (KB's): het KB-Peeters en het KB-De Block. Deze KB's regelen het proces van de inschatting van de adviserend artsen en de werkhervatting. De belangrijkste vraag van VDAB is om sneller betrokken te worden in het re-integratietraject. Dat kan via regelgeving, maar misschien nog belangrijker is de manier waarop die wetgeving in de praktijk wordt gebracht en de inspanningen die geleverd worden om te komen tot samenwerking tussen de vele spelers op dit terrein. En dat is waar VDAB vooral naartoe werkt: ruimte en bereidheid om in overleg te komen tot werkbare en duurzame oplossingen en acties. Dit zullen we ook opnemen met de Federale Regering.

De grootste afschrikkingsfactor is de onzekerheid. Stel dat de tewerkstelling niet slaagt: quid met de uitkering of de deeltijdse job? Dat stellen we ook vast bij de doorstroom van collectief maatwerk naar individueel maatwerk: als je naar het individuele gaat en het mislukt, moet je dan weer achteraan de rij aansluiten om in het collectief maatwerk tewerkgesteld te worden? De zorgen zijn zeer gelijklopend: als we die kunnen wegnemen, dan zullen we meer mensen effectief aan een job kunnen helpen.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, bedankt voor het antwoord.

Ik noteer dat u erkent dat VDAB toch echt wat sneller betrokken zou moeten worden bij het re-integratieproces. Dat is, zoals u al aangeeft, waarschijnlijk geen kwestie van regelgeving, maar eerder van afspraken. Ik vermoed dat dat al op uw to-dolijstje staat voor het gesprek dat u ongetwijfeld zult hebben met de nieuwe federale minister van Werk, blijkbaar een goede vriend van de heer Ronse, want zowel PS'er als regionalist. Dat zal wel goed komen.

Ik wil nog iets kleins, maar niet onbelangrijks, aangeven. Er zullen tien actiepunten geformuleerd worden. Misschien moeten we ook aandacht vragen voor een toch wel specifieke doelgroep in dit verband. Nu is het vaak zo dat het gaat over manieren om langdurig zieken na hun ziekte weer aan het werk te brengen, terwijl er ook mensen zijn bij wie een progressieve ziekte wordt vastgesteld, waar ze in het begin weinig last van ondervinden, maar die wel verergert naarmate de tijd voorbijgaat. Op dit moment is er nog geen manier om die mensen deeltijds aan het werk te laten in de beginperiode, wanneer ze eigenlijk nog kunnen werken. Dat is een specifiek aandachtspunt. Omdat daar vandaag nog geen regelgeving rond bestaat, gaat dat heel vaak moeilijk. Misschien moeten we dat even meegeven van hieruit, zodat even naar die groep wordt gekeken en wordt nagegaan hoe de hindernissen zoveel mogelijk weggewerkt kunnen worden.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, bedankt voor uw antwoord. Ik deel uw basisanalyse: het grootste struikelblok voor langdurig zieken is het ongelooflijke risico dat ze moeten nemen, namelijk afscheid nemen van hun uitkering, in ruil voor een traject dat nog altijd onzeker is. Ik denk dat daar wel werk aan de winkel is.

Anderzijds hebben we op het Vlaams niveau toch al bewezen – de voorbije legislatuur onder andere met het pionierswerk van collega Muyters rond het samenwerkingsakkoord tussen het Rijksinstituut voor Ziekte en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) en VDAB, dat het in al die proefprojecten eigenlijk wel vlot verloopt. 10 procent: dat halen we vlot in onze proefprojecten. Dus ik denk dat we daar nog echt wel meer op kunnen en moeten inzetten. Die samenwerking met RIZIV wordt nu geëvalueerd, heb ik begrepen, en ik zou graag een aanbod willen doen aan de collega's en aan de ministers: zodra die samenwerkingsovereenkomst geëvalueerd is en we de pijn- en verbeterpunten kennen, kunnen we vanuit het parlement werken aan een aantal voorstellen die u, minister, en de regering kunnen versterken bij het activeren van langdurig zieken, zodat we onze doelstelling van 80 procent werkzaamheidsgraad kunnen halen. Bij deze dus een voluntaristisch aanbod.

De voorzitter: Zijn er nog voluntaristische collega's?

Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Ik zou me willen aansluiten bij het voluntarisme van collega Ronse. Wij denken dat het belangrijk kan zijn dat VDAB en zijn partners arbeidsongeschikten proactief aanmoedigen om zich als werkzoekende in te schrijven, met de garantie van een begeleiding en toeleiding op maat van hun mogelijkheden en aspiraties. Je zou kunnen zeggen: er is al die VOP. Maar wij denken dat het belangrijk is om het tijdelijke productiviteitsverlies en de aanpassingskosten te compenseren en zo meer werkgevers over de streep te trekken.

Er is inderdaad wel een kapstok in het federale regeerakkoord, want dat zegt dat de re-integratietrajecten geëvalueerd en bijgestuurd zullen worden en er voldoende omkadering zal komen om die trajecten echt in handen te nemen en werknemers en werkgevers te ondersteunen in het welslagen ervan.

Ik denk dat dat belangrijk is. Als we kijken naar het relatieve succes, dan werd die VOP in een jaar tijd voor slechts 173 mensen ingediend en 74 keer effectief toegekend. Dat is een te beperkt succes. Als we kijken naar de federale maatregelen voor progressieve werkhervatting, dan gaan er jaarlijks tienduizenden mensen op vrijwillige basis deeltijds aan de slag. Werkgevers, veelal de eigen werkgevers van voor de ziekte, geven hun daartoe de kans.

Er zijn meer dan 200.000 langdurig zieken. Dus ons potentieel om mensen minstens deeltijds aan het werk te helpen, kan inderdaad worden verruimd. Een versterking

van de financiële ondersteuning, ook voor de werkgevers en aangepast op maat, kan werkbaar werk garanderen. Dat kan een oplossing zijn. Een goede samenwerking tussen het Vlaamse en het federale niveau is daarvoor onontbeerlijk.

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Minister, de onzekerheidskwestie die u aanhaalde, is de essentie van het verhaal. Ik merk dat vaak zelf in contacten. Het is een onzekerheid op een dubbel niveau. Een: wat gebeurt er als het financieel niet lukt? Twee: zal ik de job wel aankunnen? We spelen hier op een dubbel vlak.

Daar zou toch een mogelijkheid gecreëerd kunnen worden om een tijdelijke stage te organiseren. Dat heeft geen enkel negatief effect, en dan kan men zien of men het aankan. Men kan de mooiste voorspelling krijgen van een toekomstige werkgever, maar men moet nog altijd in de praktijk bekijken of men het kan uitvoeren.

Minister, ik doe nog een laatste suggestie om nog meer heel specifieke opleidingen te voorzien. Ik weet dat ze bestaan, maar als iemand bijvoorbeeld halfzijdig verlamd is en graag terug op de arbeidsmarkt zou geraken, dan moet die opnieuw met de computer leren werken. Blijkbaar zijn er heel speciale opleidingen om dat eenhandig te doen. Als je dat privé moet bekostigen, dan staat dat meestal haaks op de vergoeding die je per jaar krijgt. Misschien kan er via VDAB of in overleg met Onderwijs een extra duwtje worden gegeven.

Robrecht Bothuyn (CD&V): Dit is een bijzonder belangrijk thema waaraan we in dit parlement al enkele jaren werken. Samenwerking met de federale collega's is daarbij essentieel. We hebben ondertussen een partnerschap met VDAB en RIZIV en de ziekenfondsen. Ik heb begrepen dat er een evaluatie aankomt van die samenwerking. Ik stel dan ook voor om die in het najaar hier te presenteren zodat we daar ook in het parlement mee aan de slag kunnen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik ga zeker akkoord om die evaluatie hier te bespreken, en tegelijk zou het dan nuttig kunnen zijn om die VIONA-studie meteen mee te nemen. Verschillende collega's hebben al hun zorgen geuit, en in die studie zit een beschrijving van wat de zorgen zijn. De angst bij mensen is een van de elementaire problemen. Je bent al kwetsbaar, je hebt een uitkering, je bent langdurig ziek en je zou graag opnieuw werken omdat dat goed is voor je zelfvertrouwen. Als je weet dat je gaat werken, verlies je je uitkering, of als het niet lukt, ben je ze ook kwijt. Dan ga je er gewoon niet aan beginnen.

Dit werkt ook op mijn systeem, omdat je het nooit als een kans kunt beschouwen. We moeten dat echt oplossen. Voor mij is een pilootproject daarvoor goed, zodat we er daarna de 'lessons learned' uit kunnen trekken. Dit is voor mij prioritair.

De combinatie deels ziek zijn en deels werken, is niet evident. Mijn mama is na haar kankerbehandeling teruggegaan naar het onderwijs en ze moest onmiddellijk fulltime lesgeven. Het was alles of niets. Dat gaat natuurlijk niet; je hebt een ingroei nodig. Ondertussen zijn de regels veranderd en kun je in onderwijs rustig ingroeien.

Voor sommige mensen kan de oude job niet meer. Als ze in een langdurige ziekte zitten, kunnen ze niet renderen op hetzelfde niveau als voorheen, maar dan kan een andere job heel interessant zijn. We moeten daar wat flexibiliteit in creëren. Dat is van belang.

Collega Ongena, een overleg met de nieuwe minister zullen we zeker hebben. Er is al een contact geweest op kabinetsniveau en ik hoop dat in de komende weken

ook proefondervindelijk zelf te kunnen doen in een niet-digitale omgeving. Die afspraak wordt nu gemaakt.

Naast het proefproject van het RIZIV voor de langdurig zieken werken we ook nog aan een gelijkaardig proefproject met de Directie-generaal Personen met een handicap (DGHAN) van de federale overheid om iets gelijkaardigs op te zetten voor mensen met een handicap.

Collega Gennez, in de VOP zit de loonpremie als compensatie voor het rendementsverlies. Nog belangrijker is een begeleidingspremie te voorzien als je aan het werk bent. Het is vaak niet voldoende qua loon, je moet ook beter worden begeleid, en dat zou in het decreet Individueel Maatwerk moeten zitten.

Ik ga akkoord met een proactieve aanpak. Dat veronderstelt een mind switch en ondersteuning, ook bij werkgevers. Dit is een heel gevoelig thema om aan te raken, want veel mensen die ziek zijn, kunnen ook niet werken. Het gaat over de mensen voor wie het mogelijk is. Er moet ook een mind switch komen bij werkgevers. Er is dus ook nog wat verbetermarge.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het VIONA-onderzoek naar de impact van het doelgroepenbeleid op de uitstroom naar werk – 55 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Recent VIONA-onderzoek (Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwork Arbeidsmarkttrapportering) naar de impact van het doelgroepenbeleid op de uitstroom naar werk van de doelgroepen geformuleerd door de Vlaamse overheid, brengt enkele opvallende conclusies.

Het doelgroepenbeleid kent een loonkostensubsidie toe aan werkgevers – in Vlaanderen typisch onder de vorm van een vermindering van de patronale RSZ-bijdrage – die een werknemer uit de doelgroep tewerkstellen. De doelstelling is het verhogen van de werkzaamheidsgraad van de doelgroep. Het VIONA-onderzoek evalueert in welke mate het Vlaamse doelgroepenbeleid de positie op de arbeidsmarkt van de doelgroepen heeft versterkt.

De Vlaamse Regering zette in op drie doelgroepen: laag- en middengeschoolde jongeren, oudere werkzoekenden en personen met een arbeidshandicap. Binnen het Vlaamse arbeidsmarktbeleid is het Vlaamse doelgroepenbeleid een belangrijke maatregel. Die kostte 582 miljoen euro in 2018.

De conclusies van dat onderzoek zijn de volgende. Voor middengeschoolde jongeren blijkt er geen statistisch significant positief effect op de uitstroom naar werk. Bijgevolg zou het merendeel van de middengeschoolde jongeren ook zonder RSZ-vermindering aan het werk zijn. Ook bij laaggeschoolde jongeren blijkt er geen statistisch significant positief effect op de uitstroom naar werk. Voor de 55-plussers was dit door gebrek aan data niet te evalueren. Het afschaffen van de RSZ-vermindering voor langdurig werklozen – personen die meer dan zes maanden werkloos zijn – heeft geleid tot een daling in uitstroom naar werk met 1,5 procentpunten.

Voor personen met een handicap tonen de resultaten aan dat werkzoekenden significant meer kans hebben om uit te stromen naar werk na een periode van

werkloosheid, nadat ze het recht op een Vlaamse ondersteuningspremie (VOP) hebben verworven. Voor personen met een indicatie buitengewoon secundair onderwijs (buso) verhoogt de kans op uitstroom naar werk met 2,9 procentpunten. Die resultaten zijn significant.

Bijkomend is een van de vaststellingen dat werkgevers die werkzoekenden in een bepaalde doelgroep aanwerven, niet altijd gebruikmaken van de meest optimale loonkostensubsidies.

Minister, hoe evalueert u het VIONA-onderzoek naar het doelgroepenbeleid? Wordt het doelgroepenbeleid op basis van deze onderzoeksresultaten herbekeken? Welke mechanismen spelen er achter het feit dat de RSZ-vermindering voor laaggeschoolde jongeren geen significante verhoging in uitstroom naar betaalde arbeid verwezenlijkt?

De evaluatie van het doelgroepenbeleid ten aanzien van langdurig werkzoekenden toont aan dat de RSZ-vermindering, die in Vlaanderen werd afgeschaft, wel dege-lijk 45-plussers met minimaal zes maanden werkloosheid kon activeren. Bent u bereid de maatregel voor deze doelgroep opnieuw in te voeren? De onderzoekers suggereren dat het doelgroepenbeleid effectiever zou kunnen zijn wanneer men werkgevers automatisch het recht op de RSZ-vermindering toekent. Wat denkt u hierover?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega, voor uw interesse in de studie. Zoals u zelf aanhaalt, is het een zeer interessante studie. Ik wil ze wel situeren in de context. Sinds de zesde staatshervorming is Vlaanderen bevoegd voor het doelgroepenbeleid. We hebben daarmee een heel groot aantal doelgroepverminderingen geërfd, onder meer voor kortgeschoolde jongeren, zeer kortgeschoolde jongeren, langdurig werkloze middengeschoolde jongeren enzovoort. Bij die overheveling werd de effectiviteit van die verschillende maatregelen ook in vraag gesteld, omdat het ging over een pakket van 600 miljoen euro aan loonlastenverlagingen voor werkgevers. Er werd dan beslist om te vereenvoudigen en de focus te leggen op kort- en middengeschoolde jongeren, 55-plussers en personen met een arbeidshandicap.

Ik heb aan de onderzoekers gevraagd om de effectiviteit van de aangepaste maatregelen na te gaan. Ze vonden bij sommige maatregelen weinig of geen significant effect, maar ze verwoordden ook heel treffend de complexiteit van het geheel.

Zo vonden ze geen statistisch significant effect van de doelgroepvermindering op de tewerkstelling van kortgeschoolde jongeren, maar vragen ze toch om deze maatregel te behouden wegens de kwetsbare positie van deze doelgroep. Ik vind dat te verdedigen, zeker in woelige tijden als nu. We willen namelijk onze steun aan werkgevers net oriënteren op die groepen die het het moeilijkst hebben op de arbeidsmarkt.

Maar ik wil ook wel dat maatregelen effectief zijn. Begin dit jaar hebben we de doelgroepkorting voor middengeschoolde jongeren afgeschaft. Dat onderzoek bevestigt dat dat een goede beslissing is geweest. Ook werd de doelgroepkorting voor ouderen scherper gezet. De leeftijdsgrens werd verhoogd van 55 naar 58.

Voor de langdurig werklozen bestaat er vandaag nog een premie: de aanwervingsincentive voor langdurig werkzoekenden. We zouden die eigenlijk willen inkantelen in de nieuwe doelgroepkorting. In het Vlaams regeerakkoord schreven we immers de ambitie in om tot een korting op maat te komen voor wie een grote afstand heeft tot de arbeidsmarkt en voor wie een RSZ-korting of premie een effectieve maatregel zou zijn.

De voorwaarde is driedelig: een grote afstand tot de arbeidsmarkt, effectief zijn en passen binnen de Vlaamse bevoegdheden voor loonkostenverlagingen. Dat is geen eenvoudige puzzel om te leggen, onder andere omdat de budgettaire contouren nog niet helemaal duidelijk zijn. We overleggen hierover met de sociale partners.

Uw vraag over de mechanismen brengt me tot een technisch antwoord. Sinds 2019 zijn kortgeschoolde jongeren vrijgesteld van bijdrageverminderingen, maar in de periode die in het onderzoek onderzocht werd, kregen ze wel een vermindering van 1150 euro per kwartaal. De onderzoekers stelden in hun rapport vast dat meer dan 80 procent van de begunstigden aan een zodanig laag loon werkten, dat hun RSZ-bijdrage eigenlijk lager is dan dit verminderingsbedrag. Bovendien blijkt slechts 12 procent van de kortgeschoolde jongeren de volledige looptijd van acht kwartalen in dienst te blijven.

Hoewel er dus een maximale ondersteuning voorzien is van 8 maal 1150 euro of 9200 euro, is de werkelijke financiële incentive veel lager. Als het om een kortgeschoolde jongere gaat met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, zullen sommige werkgevers het niet de moeite waard vinden en beslissen om niet aan te werven. Die maatregel botst dus een beetje tegen de grenzen van wat we binnen de Vlaamse bevoegdheden kunnen doen. Daarom zetten we, complementair aan doelgroepkortingen, ook sterk in op begeleiding en stages voor kortgeschoolde jongeren om hun afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen.

Nog een nuance: het onderzoek vond plaats bij hoogconjunctuur en een sterke krapte op de arbeidsmarkt. Wellicht speelt dat ook mee in de resultaten.

De evaluatie toont een negatief effect van het afschaffen van de doelgroepvermindering voor langdurig werkzoekenden, maar berekende ook dat die doelgroepvermindering jaarlijks gemiddeld 14.000 euro per gecreëerde job kostte. Dat is dus bijzonder duur. De vorige Vlaamse Regering voerde een premie in voor langdurig werklozen. Deze moeten we herbekijken. Ik wil in de eerste plaats preventief werken door middel van opleiding en begeleiding om te vermijden dat mensen langdurig in de werkloosheid blijven hangen. Maar ik maak me geen illusies: ik weet dat dat niet voor iedereen haalbaar zal zijn. In de gesprekken met de sociale partners over de korting op maat is de mogelijkheid om werkloosheidsduur op te nemen als een van de parameters al besproken. We hebben nog geen conclusies getrokken.

Dan kom ik tot uw vraag over het automatisch recht op RSZ-vermindering. Vandaag hebben werkgevers de vrijheid om zelf te kiezen welke doelgroepvermindering ze willen inzetten voor een werknemer. Het is mogelijk dat ze voor meer dan één vermindering in aanmerking komen. Een automatische toekenning is wel gemakkelijk maar zou de werkgever van zijn vrijheid beroven. De vraag is wat de meest voordelige doelgroepvermindering is. Bij een automatische toekenning maken wij eigenlijk de keuze. Alles zal dus wat afhangen van de manier waarop de toekomstige doelgroepvermindering vorm krijgt.

Mijn antwoord was nu en dan wat technisch, maar uw vraag was dat ook.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Ik zal uw antwoord toch nog eens in detail moeten bekijken als we het verslag krijgen, want het was inderdaad vrij technisch.

Wat ik onthouden heb, inzake het opnieuw toepassen van de RSZ-vermindering op 45-plussers, is dat u dat wilt overwegen maar dat het heel duur blijkt te zijn. U bevestigt ook dat voor de laaggeschoolde jongeren en voor mensen met een arbeidshandicap vooral een ander ondersteunend beleid nodig is, zoals begeleiding en opleiding. Ik denk dat we het daarover eens zijn.

Ik heb deze week gelezen in de krant – ik weet niet of alle gegevens correct zijn – dat er 340 miljoen euro per jaar naar die doelgroepkorting voor 55-plussers gaat. Het bleek ook dat een groot gedeelte van die loonpremie voor personeel van 45 jaar of ouder – dat gaat over 114.000 werknemers – niet wordt ingezet voor nieuw-aangeworven personeel maar voor bestaand personeel en dat men slechts voor 6000 opnieuw aangeworven 55-plussers die lastenverlaging kon ontvangen. Ik stel me dus wel wat vragen bij de effectiviteit van die korting, omdat die in dezen eigenlijk niet leidt tot 55-plussers die opnieuw aan het werk gesteld worden maar vooral wordt gebruikt voor het bestaande personeel van 55 jaar of ouder.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dank u wel, collega Malfroot, voor de interessante vraag. Ik heb de studie ook met heel veel interesse gelezen. De conclusies zijn eigenlijk wel duidelijk. Ik denk dat er heel veel vragen te stellen zijn bij de doelmatigheid van de doelgroepkorting zoals ze toen bestond. Ondertussen werd ze wat bijgestuurd. Ik denk dat de conclusies ook voor het huidige systeem nog altijd overeind blijven, namelijk: vragen bij de doelmatigheid naar jongeren toe en naar de ouderen toe. Men wil niet echt een conclusie trekken, maar zoals collega Malfroot al zei: het zijn vooral zittende oudere werknemers die we subsidiëren, eigenlijk uit schrik dat ze anders vervroegd op pensioen worden gestuurd. Daar zit natuurlijk ook wel een ratio achter. Maar ik denk dat het echt wel aantoonde dat de ambitie in het regeerakkoord, namelijk om de doelgroepkorting te hervormen tot een doelgroepkorting op maat, echt wel nodig is.

Daarom heb ik een bijkomende vraag over die ambitieuze hervorming. In het regeerakkoord staat dat die nieuwe doelgroepkorting vanaf begin 2021 in voege zou moeten treden. Dat lijkt me zeer ambitieus. Blijft die ambitie overeind? In welke mate zult u de conclusies van deze studie meenemen in de besprekingen, vooral in het licht van de vraag van de werkgevers om echt wel te zorgen voor een eenvoudig toepasbaar systeem dat ook voldoende zekerheid biedt?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, ik dacht dat u de vraag gesteld had aan de sociale partners om zo'n systeem uit te werken of om na te denken over zo'n doelgroepkorting op maat. Net als collega Ongena stel ik de opportuniteit op prijs die collega Malfroot ons biedt om hier een stand van zaken op te maken.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Heel kort. Ik denk dat het goed is dat we die doelgroepkortingen nog meer focussen. We hebben ook aangegeven bij het begin van de legislatuur dat we akkoord gingen met het herijken van de doelgroepkorting, weg van de doelgroep middengeschoolde jongeren. Die bleek namelijk niet effectief te zijn.

Wat uit de studie wél blijkt, is een punt dat wij ook al eerder hebben gemaakt, namelijk dat de maatregelen om de vraag naar langdurig werklozen te stimuleren wél effect hadden, zelfs aanzienlijk, met een verhoging met 18 procent van de uitstroom naar werk. Dat was via Activa en sociale inschakelingseconomie (SINE). Men moet dus toch eens bekijken of de minder opportune beslissingen van de vorige regering niet kunnen worden teruggedraaid. Kan ervoor worden gezorgd dat maatregelen die wél werken en die misschien onoordeelkundig werden afgevoerd, in een aangepaste manier worden geherintroduceerd?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, dank u wel voor de aanvullingen. Collega Malfroot, mensen met een arbeidshandicap hebben natuurlijk een grote afstand tot

de arbeidsmarkt. Als je die aan het werk wilt krijgen in de reguliere sector, dan moet je dat op een geëigende manier doen, en dat willen we bereiken met het decreet inzake het individueel maatwerk. Zoals ik net zei, we willen ook in ondersteuning voorzien, naast de korting. We moeten er absoluut voor zorgen dat dat niet overlapt met de nieuwe doelgroepkorting op maat. Daar hebt u dus gelijk in.

Het systeem van de korting moet zeker transparant en doelgericht zijn. De middelen moeten ook doelgericht en gefocust worden ingezet. Ik merk in dit dossier echter dat papier gewilliger is dan de realiteit. Het is fantastisch te zeggen dat er een doelgroepkorting op maat van de afstand van de werknemers tot de arbeidsmarkt moet komen, en dat die ook nog eens transparant en duidelijk moet zijn, maar dat is niet zo simpel. Die afstand is voor iedereen immers een beetje anders, en als we dit voor iedereen een beetje anders maken, dan is het niet meer transparant en helder. Het is dus een huzarenstukje om dat geregeld te krijgen.

Collega Ronse, ik spreek daar zeker over met de sociale partners. Dat hoeft niet per se in een VESOC-akkoord te zitten, omdat we daar ook als regering over beslissen, maar die gesprekken zijn zeker gaande. 1 januari 2021 zal scherp zijn, net zoals voor de jobbonus. We hebben met corona heel zware maanden gehad, dus dan moet je niet beginnen met heel veel grote breuken. Ik vind echter wel dat nu, in deze tijden, nu we naar een relance gaan, het ogenblik er is om de juiste maatregelen te nemen, de breuk op de arbeidsmarkt door corona indachtig. Ik hoop dit dus toch in de eerste helft van 2021 geregeld te krijgen, of overeenstemming te hebben, of misschien zelfs vroeger. We moeten echter wel absoluut proberen de juiste keuzes te maken.

Collega Gennez, wat de hervorming met de opheffing van SINE betreft, dat wordt meegenomen in het individueel maatwerk. In het verleden hebben we gezien dat SINE niet altijd even correct werd ingezet. Dat wordt dus meegenomen en is zeker niet verloren.

Ik hoop dus de twee maatregelen, zowel de jobbonus als de doelgroepkorting, zo snel mogelijk rond te hebben in de eerste helft van 2021.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, ik moet u wel bijtreden als het gaat over wat u zei met betrekking tot de coronacrisis. Ik denk ook dat het niet wijs zou zijn om nu die kortingen drastisch terug te schroeven, hoewel we wel van mening zijn dat er misschien wel meer selectiviteit nodig is en men zich ook moet baseren op wetenschappelijke inzichten over het efficiënt uitgeven van dat belastinggeld.

We kijken nog uit naar de verdere resultaten van andere onderzoeken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de werkzaamheidsgraad bij kortgeschoolden
– 59 (2020-2021)**

**VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de activiteitsgraad van kortgeschoolden
– 74 (2020-2021)**

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Alessia Claes (N-VA): Minister, diverse kranten berichtten de afgelopen weken dat laaggeschoolden het erg moeilijk hebben op de arbeidsmarkt. Even terzijde, ik weet dat de term 'laaggeschoold' nog zeer algemeen wordt gebruikt, en ook Arvastat spreekt nog over laaggeschoolden, maar persoonlijk kies ik er nu even voor om het begrip 'kortgeschoold' te gebruiken omdat ik vind dat dat beter past bij die doelgroep.

Ondanks het feit dat het aandeel kortgeschoolden de afgelopen twintig jaar steeds kleiner wordt in de maatschappij, vormen zij nog steeds een risicogroep op de Vlaamse arbeidsmarkt.

Zij hebben het moeilijker om werk te vinden en hebben daardoor ook een grotere kans om in de werkloosheid of de langdurige werkloosheid te verzeilen.

Dat wordt ook bewezen in een nieuw rapport van de OESO. Uit dit rapport blijkt dat minder dan de helft, namelijk 47 procent, van de kortgeschoolden aan de slag is. Dat is opvallend slechter dan in de buurlanden Frankrijk met 52 procent, Duitsland met 61 procent en Nederland met 63 procent, waar de werkzaamheidsgraad van de kortgeschoolden de jongste jaren steeds in stijgende lijn was. Hier zien we een omgekeerde trend. Als die huidige trend van de werkzaamheidsgraad bij de kortgeschoolden zich doorzet, zal de arbeidsparticipatie in 2030 met maar liefst 7 procentpunten dalen.

Voor de duidelijkheid, dit zijn federale cijfers, maar als we inzoomen op Vlaanderen, dan zien we dat 43 procent van alle werkzoekenden in augustus 2020 kortgeschoold was. Zoals ik daarnet al zei, kortgeschoolden zijn sowieso al een kwetsbare groep op de arbeidsmarkt. Bij een crisis worden ze vaak als eerste getroffen. Kortgeschoolden hadden vóór de coronacrisis al tien keer meer kans op werkloosheid dan leeftijdsgenoten met een bachelor- of een masterdiploma. Ik verwijs ook naar vroegere economische crises, zoals de bankencrisis in 2008. Toen steeg de werkloosheid van kortgeschoolden pijlsnel, met 50 procent. Een analyse van Randstad op basis van data van VDAB bevestigt deze trend en de toename van de cijfers de afgelopen maanden door de coronacrisis. Vooral kortgeschoolden zullen worden getroffen in hun zoektocht naar werk, nog zwaarder dan anders.

Minister, welke conclusies trekt u uit die analyses? Op welke manier kan Vlaanderen daarmee aan de slag? Welke initiatieven zult u nemen om deze negatieve tewerkstellingsgraad bij kortgeschoolden aan te pakken en hun positie op de arbeidsmarkt te versterken? Hoe zullen de kortgeschoolden worden meegenomen in de aangekondigde initiatieven om de leercultuur in Vlaanderen te versterken en in het geplande talentenoffensief?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Mijn vraag gaat over vrijwel hetzelfde onderwerp. Uit een OESO-studie blijkt dat de werkgelegenheidsgraad van kortgeschoolden in Vlaanderen met 54 procent in 2019 nog steeds erg laag is, zeker als we vergelijken met Duitsland, Nederland en Zweden, toch wel de landen waarmee we ons graag willen vergelijken. Daar zit die ruim boven de 60 procent. Meer onrustwekkend is dat de OESO ook geen verbetering ziet. Ze verwacht veeleer dat de werkgelegenheidsgraad van kortgeschoolden nog verder zal zakken, met 7 procent tegen 2030. De grootste oorzaak van de lage activiteitsgraad zou de automatisering zijn, die ervoor zorgt dat veel hoogwaardige jobs in de industrie verdwijnen. Voor kortgeschoolden zouden er relatief gezien minder kwalitatieve jobs in de dienstensector bijkomen.

Minister, de doelstelling om de werkzaamheidsgraad naar 80 procent op te krikken is behouden in het relanceplan, en wordt nu ook aangevuld met diezelfde doelstelling in het federale regeerakkoord. We zien meteen twee uitdagingen voor de Vlaamse Regering. We hebben in Vlaanderen de doelgroepkorting, maar als we kortgeschoolde mensen een perspectief willen bieden op kwalitatief werk, en u hebt al herhaaldelijk aangegeven het daarmee eens te zijn, zullen we maximaal moeten inzetten op competentieversterking.

Daarom heb ik de volgende vragen. Wat denkt u van de voorspelling van de OESO dat het aantal kortgeschoolden met een job nog verder zal afnemen? Hoe zult u proactief proberen dat te ondervangen? Zult u nog extra maatregelen nemen om kortgeschoolde werkkrachten aantrekkelijker te maken voor werkgevers?

We hebben het al herhaaldelijk gehad over het belang van digitale competenties, over hoe cruciaal die vandaag zijn en in de toekomst nog meer zullen zijn. Dat is ook een speerpunt van het Vlaamse relanceplan. Hoe gaat u de digitale competenties verder versterken, vooral bij kortgeschoolden? Ik geef een concreet voorbeeld uit het buitenland. In Denemarken heeft men een maatregel ingevoerd die inhoudt dat kortgeschoolden die een beroepsopleiding volgen voor een job waar veel vraag naar is op de arbeidsmarkt, een hogere werkloosheidsuitkering krijgen. Dat is federale bevoegdheid, maar Vlaanderen is bevoegd voor opleiding en vorming. Voorziet u ook in een financiële incentive, of overweegt u dat althans, voor laagopgeleiden die een opleiding volgen voor een knelpuntberoep?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's, opnieuw een heel interessante vraag. Het OESO-rapport 'The Future for Low-Educated Workers in Belgium' stelt terecht dat de arbeidsmarktpositie van veel kortgeschoolden zeer kwetsbaar is. Hun werkzaamheidsgraad ligt een stuk lager dan die van midden- en hogeschoolden. Het OESO-rapport stipt aan dat kortgeschoolden het grootste risico lopen op jobverlies door automatisering, en dat ze minder kunnen profiteren van de nieuwe jobs die gecreëerd worden.

Daarom zet deze Vlaamse Regering in haar relanceplan 'Vlaamse Veerkracht' tegelijk in op digitalisering en leren. We investeren in mensen met beperkte digitale vaardigheden en we willen dat internet er voor iedereen is, niet alleen qua infrastructuur maar ook qua opleiding.

Ik wil het OESO-rapport op een punt nuanceren. Er worden Belgische cijfers gebruikt. De werkzaamheidsgraad van kortgeschoolden is in Vlaanderen hoger dan gemiddeld in België, maar verbeterde ook de voorbije tien jaar. Hij volgt niet de dalende trend die we globaal zien. De afgelopen jaren gingen de cijfers weer omhoog en in 2019 bevond de werkzaamheidsgraad van Vlaamse kortgeschoolden zich op het hoogste punt sinds de start van de metingen, namelijk 54,3 procent. Er was ook al een stijging van bijna 4 procent ten opzichte van 2016. Op onze arbeidsmarkt in Vlaanderen doen de kortgeschoolden het dus iets beter.

Het aantal jobs daalt wel. Onder andere in onze industrie worden voortdurend jobs geautomatiseerd en gedigitaliseerd.

Daar staat tegenover dat er steeds minder kortgeschoolden zijn. Dat moet je ook in rekening brengen. In 2009 was 27 percent van de bevolking op beroepsactieve leeftijd kortgeschoold, nu is dat nog 18 percent. Vermits we met een stijgende curve van tewerkstelling zitten en met een dalende curve qua aantal vind ik de voorspelling van de OESO voor Vlaanderen iets te deprimerend.

De aandacht voor digitale competenties is niet nieuw. We hebben een strategisch plan geletterdheid maar we moeten nog een sprong voorwaarts maken. Ik heb gevraagd om de scope van het STEM-actieplan (Science, Technology, Engineering and Mathematics) te verruimen en uit te breiden met een luik digitale vaardigheden.

De administratie werkt aan een actieplan e-leren om de digitale omslag te maken. Ook e-inclusie is in dit verband van belang om zoveel mogelijk mensen mee te krijgen op de digitale trein.

Dan Denemarken, mevrouw Gennez. In Vlaanderen kiezen we voor opleidingsondersteuning door middel van opleidingsincentives. Op die manier kunnen werkenden voor het volgen van arbeidsmarkt- en loopbaangerichte opleidingen opleidingscheques krijgen om hun opleidingskosten te financieren. We hebben ook een Vlaams opleidingsverlof of opleidingskrediet zodat mensen voldoende tijd hebben om een opleiding te volgen. Kort- en middengeschoolden kunnen gebruikmaken van de incentives voor een breder aanbod aan opleidingen. In het geval van opleidingscheques kunnen kort- en middengeschoolden in bepaalde gevallen ook recht hebben op een hogere tegemoetkoming.

Voor werkzoekenden is er uiteraard het opleidingsaanbod van VDAB en partners waarbij er ook financiële voordelen zijn voor de cursist: de opleiding is gratis, men behoudt de uitkering, er is een verplaatsingsvergoeding en een kinderopvangvergoeding.

Tot slot moeten we ook buiten het kader van de klassieke opleiding denken. Je kunt als werkzoekende ook heel wat technische competenties verwerven via werkplekleren. Hiervoor zijn individuele beroepsopleidingen (IBO's) uiteraard een grote stimulans.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Minister, dank u wel voor het antwoord. De Vlaamse Regering heeft bij het begin van deze legislatuur de ambitie geuit om de Vlaamse werkzaamheidsgraad naar 80 procent te krijgen. Dat is erg ambitieus maar wel noodzakelijk. Als we dit cijfer willen behalen, dan moeten we er ook voor zorgen dat alle Vlamingen mee zijn, ongeacht leeftijd of opleidingsniveau. Afgelopen woensdag zagen we dat ook de Federale Regering zich schaaft achter de doelstelling van 80 procent werkzaamheidsgraad. Door die verschillende arbeidsmarktrealiteiten tussen de gewesten, wordt dit een enorme opdracht. De kloof tussen Vlaanderen, Wallonië en Brussel is echter enorm. Het OESO-rapport legt de vinger op de wonde: de vergrijzing stijgt. De toenemende automatisering en digitalisering treffen onze arbeidsmarkt en daardoor zullen ook jobs verdwijnen, zoals net is aangekaart door mijn collega. Daardoor zakt die inzetbaarheid van de kortgeschoolden voor specifieke jobs.

Natuurlijk is dit niet nieuw. De OESO beschrijft de opportuniteiten van nieuwe en betere jobs, maar dan moet er wel meer geïnvesteerd worden in het onderwijs en het levenslang leren. Voor kortgeschoolden is dat een enorme uitdaging. Ik heb daarover nog twee bijkomende vragen.

Minister, zult u deze aanbevelingen van de OESO ter harte nemen?

Wat het competentiebeleid betreft, heb ik eind september gelezen dat de publieke sector een aantrekkelijke werkgever is op dit moment. Zij werven nu nieuwe mensen aan en veel kandidaten zijn geïnteresseerd in deze jobs. Op welke manier kunnen kandidaten zonder diploma voor zulke functies solliciteren? Met andere woorden, op welke manier wordt er gekeken naar competenties en talenten naast de diploma's die zij bezitten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Uw laatste vraag zal ik eens bekijken, voor het overige was het commentaar. Ik ben nu even uit het oog verloren wat uw laatste vraag was. Het spijt me verschrikkelijk.

Allessia Claes (N-VA): Op dit moment, op het einde van de coronacrisis, is de publieke sector een aantrekkelijke werkgever omdat deze nog altijd aanwerft. In het kader van het competentiebeleid was mijn vraag op welke manier kandidaten zonder diploma voor zulke functies kunnen solliciteren en op welke manier wordt gekeken naar competenties en talenten naast diploma's.

Minister Hilde Crevits: De Vlaamse Regering heeft ervoor gekozen om de diploma-afhankelijkheid voor jobs te verminderen om mensen kansen te geven en om ook rekening te houden met ervaringsgerichte competenties. We hebben tijdens de vorige legislatuur een kader gemaakt voor eerder verworven competenties en hoe men daar rekening mee kan houden.

Ik vind uw bedenking heel terecht dat het van belang is dat mensen die competenties ook kunnen inzetten. We kunnen natuurlijk enkel voor Vlaanderen spreken, lokale overheden moeten daar hun eigen keuzes in maken. Ik ben er in elk geval voorstander van om het competentiebeleid meer onder de aandacht te brengen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de zoekfuncties voor jobs via Google – 65 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): We hebben allemaal kunnen lezen dat Google een heel interessante zoekfunctie op de markt heeft gebracht voor het vinden van vacatures. Via een balkje ziet men onmiddellijk alle jobs. VDAB, Randstad en Actiris werken daaraan mee. Ik vind dat superinteressant. Er is onmiddellijk een zeer breed bereik van vacatures en het is ook voor de gebruiker zeer gemakkelijk.

Minister, hoe gaat u daarmee om? Zal Vlaanderen volledig op die kar springen en hoe zal de samenwerking verder verlopen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Ronse, het klopt dat wie in België op zoek is naar een vacature, die voortaan ook via Google zal terugvinden. Google werkt daarvoor niet alleen samen met VDAB maar ook met Forem, de Waalse tegenhanger van VDAB, Actiris, de Brusselse tegenhanger van VDAB, Jobat en Randstad.

Belangrijke voorwaarden waarin VDAB en Google elkaar vonden, en die ook belangrijk zijn voor de samenwerking, zijn het nastreven van genderneutrale vacatures en het respecteren van de anti-discriminatiewetgeving; het feit dat Google de vacature overneemt zoals ze gepubliceerd is op het VDAB-portaal en er geen inhoudelijke wijzigingen aan de vacature plaatsvinden; 'Google zoeken' geen beperkingen inbouwt naar gebruikers en een eerlijke zoektocht garandeert voor iedereen.

Er is een akkoord met Google dat eventuele onregelmatigheden of eigenaardigheden in overleg worden bekeken. Als VDAB constateert dat de voorwaarden van ethisch gebruik van data en het non-discriminatiebeginsel worden geschonden, dan heeft VDAB het recht om zich terug te trekken uit deze samenwerking.

In het partnerschap met Google blijft de werking voor VDAB trouwens hetzelfde, maar werkgevers die een vacature posten via VDAB krijgen meer zichtbaarheid voor hun vacatures, dit zelfs zonder enige extra inspanning of kost. Werkzoekenden krijgen een extra kanaal om vacatures te zoeken, een mooie win-win voor zowel werkgevers als werkzoekenden. Ik vind dat een goede samenwerking. Ook voor mezelf is Google het venster naar de virtuele wereld.

VDAB werkt uiteraard niet alleen met Google samen, maar met iedereen die een hulp kan zijn om vacatures beter te ontsluiten en de matching te verbeteren. Zo wisselt VDAB momenteel vacatures uit met drie private organisaties onder het concept 'servicebedrijven': CVWarehouse, HRorganizer en Jobtoolz. Dit zijn organisaties die software bouwen ter ondersteuning van rekrutering en HR-gerelateerde processen.

Daarnaast worden met Indeed, een zoekmachine, en LinkedIn de laatste samenwerkingsafspraken gefinaliseerd voor het doorplaatsen van de vacatures op hun platform. VDAB wenst via dergelijke samenwerkingsverbanden een maximale verzamelen- en verzendstrategie van vacatures uit te bouwen. Dit past ook in hun rol als regisseur uiteraard.

De voorzitter: VDAB regisseert dus Google? *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik had de vraag eigenlijk ook als schriftelijke vraag kunnen indienen, want het antwoord is meer dan voldoende voor mij. Het past perfect binnen onze ambities. Het enige waar we wel op zullen moeten letten is dat kmo-werkgevers, die niet zoveel vacatures online plaatsen, goed begeleid kunnen worden over de manier waarop ze hun vacatures kunnen plaatsen, zodat ze heel breed in de zoekresultaten terechtkomen. Maar misschien kan VDAB hen daarbij ondersteunen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het rapport van het Rekenhof over het Odysseusprogramma – 80 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne (CD&V): Het rapport over het Odysseusprogramma is ons enkele weken terug allemaal bezorgd. Het Odysseusprogramma biedt uitstekende onderzoekers die buiten Vlaanderen een carrière hebben opgebouwd, een

startfinanciering aan om gedurende vijf jaar aan een Vlaamse universiteit een onderzoeksgroep uit te bouwen of om een onderzoekslijn op te zetten. Op 29 september 2020 verscheen de beleidsevaluatie vanwege het Rekenhof met betrekking tot dit programma. Daarin worden enkele problemen aangekaart inzake de versleuteling per universiteit, onvoldoende garanties en transparantie op het vlak van de selectieprocedure, het feit dat een op de drie Odysseusonderzoekers op het moment van de kandidaatstelling al in België was, een gebrekkige intermediaire en ex-postevaluatie van de onderzoekers en het feit dat bijna alle buitenlandse onderzoekers afkomstig zijn uit een Europees land; de wereld is toch net iets groter dan Europa alleen.

Sommige aanbevelingen zijn al opgenomen in het aangepaste besluit betreffende de subsidiëring door het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO). Over de andere aanbevelingen zou u, minister, blijkens het rapport afspraken maken met het FWO en de universiteiten.

Op de aanbeveling om specifieke doelstellingen te bepalen voor het aandeel buitenlandse onderzoekers ging u niet in, omdat het programma ook als doel heeft Vlaamse onderzoekers uit het buitenland terug te halen.

Het belang om dit programma zo effectief mogelijk te maken wordt des te actueler door de doelstellingen van de Vlaamse overheid om Vlaanderen te laten doorstoten tot de top 5 van innovatieve kennisregio's in Europa.

Hebt u al overleg gehad met het FWO en de universiteiten over dit rapport en de aanbeveling erin? Wat was het resultaat van dit overleg?

Welke hervormingen overweegt u aan te brengen aan het Odysseusprogramma? Binnen welke timing en met welk budget?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Misschien is het nuttig om een kort overzicht en een tijdlijn mee te geven. De aanpassing van het Odysseusprogramma door het FWO stond reeds vanaf het begin van deze legislatuur op mijn agenda. In mei van dit jaar zijn al een aantal grote aanpassingen doorgevoerd in het Odysseusprogramma, aanpassingen die eigenlijk al voor een groot stuk tegemoetkomen aan de opmerkingen en aanbevelingen van het Rekenhof.

We waren ervan op de hoogte dat het Rekenhof bezig was met een rapport over het Odysseusprogramma, maar we hebben onze aanpassingen al vroeger moeten doorvoeren. Waarom? Er was reeds een nieuwe oproep gepland op 2 juni 2020 met een deadline op 30 september 2020, dus we moesten de aanpassingen al in mei doorgevoerd hebben.

Gezien de datum van lancering van de oproep konden we dus niet wachten op het finale rapport, maar het is nooit te vroeg om goede wijzigingen door te voeren.

De aanpassingen komen in grote mate tegemoet aan de aanbevelingen. De belangrijkste hervorming is dat de middelen van het Odysseusprogramma volledig via een open call worden geselecteerd en dus niet meer via die versleuteling van de universiteiten. Daarvoor werden 80 procent van de middelen verdeeld via de zogenaamde BOF-sleutel (Bijzonder Onderzoeksfonds) en 20 procent via open call. Dit wil zeggen dat 80 procent van de middelen door de universiteiten zelf werden verdeeld. Nu zal 100 procent worden verdeeld via een open call, wat wil zeggen dat kandidaten hun projecten indienen en een onafhankelijke jury de beste projecten kiest. Uiteraard heb ik daarover met de universiteiten overlegd om tot een oplossing te komen. De bedoeling is dat de beste projecten worden gekozen op basis van excellentie.

We hebben nog een aanpassing doorgevoerd enkel om mogelijk te maken dat toponderzoekers, die momenteel niet in Vlaanderen aan de slag zijn, geselecteerd worden. Hierdoor zullen enkel nog toponderzoekers die in het buitenland werken, naar Vlaanderen gehaald kunnen worden, wat in lijn ligt met de doelstelling van het Odysseusprogramma.

We hebben al een reactie gegeven aan het Rekenhof voor de publicatie van dit rapport, waarbij we hebben gewezen op onze aanpassing. Daarom vond ik het een beetje jammer om in het persbericht van het Rekenhof te lezen dat één op drie Odysseuskandidaten al in België is op het moment van de kandidaatstelling. Dat is natuurlijk niet in lijn met de doelstelling van het programma. Onze aanpassing die we aan het Rekenhof hadden laten weten, bracht hierin verandering en dat was natuurlijk niet opgenomen. Het Rekenhof heeft het recht om te communiceren zoals het wil. Ik geef maar mee dat ik de persberichten ook lees.

De Odysseusoproep zal niet meer om de vijf jaar worden gelanceerd maar om de twee jaar, om zo sneller te kunnen inspelen op bepaalde opportuniteiten. Dat geeft het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek meer ruimte om sneller beleidsmatig te kunnen bijsturen.

Deze aanpassingen hebben budgettair geen impact. Omdat er nu meer oproepen zijn – om de twee jaar in plaats van om de vijf jaar –, zullen er natuurlijk per oproep minder onderzoekers kunnen worden aangesteld. Ze zullen wel sneller opnieuw een kans krijgen.

Daarnaast wil ik er nog op wijzen dat het Odysseusprogramma de dubbele doelstelling heeft om zowel buitenlands toptalent naar Vlaanderen te halen als om Vlaamse toponderzoekers uit het buitenland terug te halen naar Vlaanderen. Onze aanpassingen hebben duidelijk tot gevolg dat het programma nog meer prioriteit zal geven aan excellentie, om enkel de beste kandidaten te selecteren.

De rest van het rapport zullen we gebruiken om onze oproep FWO nog verder te optimaliseren. Zo zal het FWO ook de aanstellingspercentages van de Odysseusonderzoekers tijdens het verdere verloop van hun Odysseusproject strikt opvolgen en zal ook de tussentijdse en finale wetenschappelijke verslaggeving worden aangescherpt.

Voorzitter, ik hoop dat ik voldoende proactief heb geantwoord op uw vragen.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, u bent zodanig proactief dat u de aanbevelingen hebt omgezet in beleid nog voor ze werden geformuleerd. U hebt nog net de kans gegeven aan het Rekenhof om er een persbericht over te versturen, maar ook dat was blijkbaar niet helemaal conform uw wensen. Het is genoteerd en ik denk dat het Rekenhof ook heeft meegeluisterd.

Als ik het goed heb begrepen, is de call afgelopen op 30 september. Hebben we al zicht op wat er is binnengekomen aan voorstellen? Is er door het feit dat we geen versleuteling meer hebben, meer of minder interesse in het programma? De versleuteling wegnemen en het organiseren van een open call met competitie is zeer goed, maar dat maakt het misschien ook minder zeker voor sommigen om deel te nemen aan de call. Ik ben benieuwd naar de deelname.

We rekruteren blijkbaar nauwelijks bij onderzoekers die buiten de Europese Unie aan de slag waren. Wordt er op een of andere manier actiever gecommuniceerd of gepromoot naar onderzoekers die letterlijk wat verder van ons afstaan? Er zijn bijvoorbeeld heel wat Vlaamse onderzoekers die in de Verenigde Staten actief zijn.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik heb nog een kleine aanvullende vraag. U zegt terecht dat het de bedoeling is om Vlaamse wetenschappers uit het buitenland terug te halen. Daarnaast is het ook belangrijk om Vlaamse toponderzoekers hier te houden. Daarvoor bestaat nog een ander programma, het Methusalem-programma. Methusalem blijkt een bijbelse figuur te zijn, waarover een Vlaams gezegde bestaat: 'zo oud als Methusalem'. Dat zou 'heel erg oud' betekenen. In het regeerakkoord is voorzien dat hiervan een evaluatie uitgevoerd zou worden, omdat er daaraan een aantal verbeteringen mogelijk waren. Ik vroeg me dus af of u nog plannen had voor dat specifieke programma, om ervoor te zorgen dat we onze toponderzoekers die we hier hebben, nog verder kunnen financieren, zodat ze de stap naar het buitenland niet hoeven te wagen omdat het hier toch aantrekkelijk genoeg is voor hen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Vande Reyde, ik wil ter informatie meegeven dat een methusalem ook een fles is, bijvoorbeeld voor champagne, met een inhoud van 6 liter.

De voorzitter: Ik stel voor dat u de volgende keer zo'n fles meebrengt. U investeert toch ook in wijnbouw, minister?

Minister Hilde Crevits: Ja, misschien moet ik mijn andere bevoegdheden hier ook eens wat meer aan bod laten komen.

Mijn raadgever op het kabinet, Karl Lauwers, is zeer blij dat wetenschap nog eens aan bod komt in deze commissie. Bedankt voor de vraag, voorzitter.

Wat de aanvullende vraag betreft, heb ik nog geen zicht op de cijfers. Er wordt nog volop geëvalueerd. Als u daar nu een schriftelijke vraag over stelt, zullen de cijfers er wel zijn tegen het moment dat die beantwoord moet worden. Het onderzoek werd pas op 30 september afgerond.

Uiteraard gaan we ook buiten de EU kijken. De Verenigde Staten blijft de top voor onderzoekers. Maar het is zeker een terechte opmerking dat we onze focus breed genoeg moeten leggen als we op zoek zijn.

Collega Vande Reyde, ik veronderstel dat de evaluatie van Methusalem lopende is. Daar moet ik me eens over informeren. Maar u hebt gelijk dat dit ook bekeken moet worden.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, de schriftelijke vraag zal proactief worden opgesteld en ingediend.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.